

Negatieve rente raakt goede doelen hard

In het kort

Goede doelen moeten tonnen per jaar gaan betalen om spaargeld aan te houden.

Omdat ze snel over het geld moeten beschikken hebben ze vaak veel liquide middelen.

Rabobank wil voor goede doelen een uitzondering maken. ING en ABN Amro niet.

Goede doelen maken zich zorgen omdat ze straks tot honderdduizenden euro's per jaar moeten betalen om spaargeld aan te houden bij banken, nu die een negatieve rente gaan rekenen over grote bedragen. Geld dat gedoneerd is voor het goede doel gaat dan naar de banken. Dat blijkt uit een rondgang lang partijen zoals het Rode Kruis en het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Veel uitwijkmogelijkheden zijn er niet. De liefdadigheidsinstellingen beschikken vaak noodgedwongen over veel spaargeld. Noodorganisaties moeten snel over geld kunnen beschikken als er een ramp uitbreekt, kunstfondsen als er een topstuk op de veiling komt.

Zware dobber

Goede doelen zoals het Rode Kruis en KWF Kankerbestrijding hebben daarom tientallen miljoenen aan kasgeld. Bij ING en ABN Amro moeten ze binnenkort over een groot deel van dat geld 0,5% rente betalen.

'Dit is zeker een ontwikkeling die ons als Rode Kruis zorgen baart', zegt een woordvoerder van de organisatie, die €89 mln aan liquide middelen had in 2018. 'Het is een zware dobber', bevestigt Adriana Esmeijer van het Prins Bernhard Cultuurfonds, dat cultuur, natuur en wetenschap steunt. Ze verwacht dat het fonds straks meer dan een ton per jaar kwijt is. Daarvoor moeten collectanten 5300 uur met een collectebus rond, rekent ze voor. 'Ik geef die ton liever uit aan jong talent.'

Liefdadigheidsinstellingen beschikken vaak over forse tegoeden, onder meer om de continuïteit van de organisatie te waarborgen. In sommige gevallen hebben ze veel geld in kas omdat het lang duurt voordat de organisatie gedoneerd geld weer uitgeeft aan bijvoorbeeld langjarige projecten of onderzoek. Meer vermogen beleggen is vaak geen optie. De organisaties moeten direct bij het geld kunnen en willen niet het risico lopen dat ze geld gedoneerd voor een maatschappelijk doel verliezen op de beurs.

'Wij vinden dit een zeer onwenselijke ontwikkeling omdat goede doelen het gedoneerde geld willen besteden aan het doel waarvoor het gegeven is', zegt Margreet Plug, directeur van branchevereniging Goede Doelen Nederland.

Maatregel banken

Zakelijke en vermogende kanten betalen bij ING vanaf 1 april 0,5% over tegoeden boven €1 mln. ABN Amro rekent vergelijkbare tarieven voor tegoeden vanaf €2,5 mln. Ook Van Lanschot rekent een negatieve rente aan klanten met meer dan €2,5 mln spaargeld.

Banken doen dit om hun winstmarges op peil te houden. Zelf betalen ze al jaren een negatieve rente voor de overtallige kasgelden die ze verplicht moeten stullen bij de Europese Centrale Bank (ECB). Die verhoogde de rente hiervoor eind vorig jaar naar 0,5%. Voorlopig ontzien banken spaarders met minder dan een ton, maar voor vermogende klanten is dat niet houdbaar, stellen banken.

'Banken worden in een hoek gemanoeuvreed waar ze zelf ook niet willen zitten, maar ze moeten wel', zegt Harald Benink, hoogleraar banking en finance aan Tilburg University. 'Als een liefdadigheidsinstelling veel geld op de spaarrekening stalt, heeft de bank een probleem. Het kost ze geld.'

Geen uitzondering

De meeste goede doelen hebben begrip voor de positie van banken. 'Die negatieve rente moet ergens vandaan komen. Dat snappen wij ook', zegt Siep Wijsenbeek, directeur van Fin, de branchevereniging van fondsen en foundations, waaronder het Oranje Fonds en de Goldschmeding Foundation. Toch hoopt hij dat banken een uitzondering maken voor de sector of pas vanaf hogere bedragen negatieve rente gaan rekenen.

ING en ABN Amro zeggen desgevraagd geen uitzondering te maken voor goede doelen. Rabobank wel. Daar betalen grote zakelijke klanten boven €12,5 mln rente om hun tegoeden te stullen. 'Gezien het maatschappelijke karakter van goede doelen en ook ons eigen maatschappelijke karakter, kunnen ruimhartiger afspraken gemaakt worden', zegt een woordvoerder.

ABN Amro praat met alle klanten met meer dan €2,5 mln over de impact van de negatieve rente. 'Die verschilt van klant tot klant', zegt Otto Beelaerts van Emmichoven, directeur instituten en charitas. Hij ziet dat sommige klanten hun geld over meerdere banken spreiden, anderen gaan beleggen. 'Maar beleggen brengt uiteraard meer risico met zich mee dan spaargeld, dus dat is niet voor elke klant in gelijke mate mogelijk.'

Economie stimuleren

Het doel van het ECB-beleid is dat banken de negatieve spaarrente doorgeven aan klanten zodat die geld gaan uitgeven en de economie stimuleren. Maar het geld dan maar sneller uitgeven is zelden een optie voor goede doelen. Zo heeft Vereniging Rembrandt relatief veel liquide middelen omdat ze snel aankopen moeten kunnen doen. 'Het kan voorkomen dat we binnen een week enkele miljoenen op tafel moeten leggen zodat een museum een bod uit kan brengen', zegt directeur Fusien Bijl de Vroe. 'Maar andersom gaan we niet een museum steunen bij een aankoop om maar geen negatieve rente te hoeven betalen.'

KWF Kankerbestrijding, dat eind 2018 bijna €124 mln aan liquide middelen had, ziet de renteontwikkeling als een gegeven. 'Dat betekent niet dat we het lijdzaam zullen ondergaan, maar altijd kritisch blijven kijken hoe wij ons vermogen op de beste manier op peil kunnen houden', zegt een woordvoerder. 'Een gedoneerde euro in 2020 moet in 2025 nog steeds evenveel waard zijn.'

Sparen is niet iets waar je voor bestraft moet worden, meent Wim Pijbes, directeur van de filantropische organisatie Stichting Droom en Daad, die in Rotterdam investeert in kunst en cultuur. 'Dit druist in tegen het gezond verstand. Wij kunnen niet in een onverantwoord tempo een groot deel van ons vermogen weg gaan schenken.' Hoe groot dat vermogen is wil hij niet zeggen. In ieder geval zoveel dat het geen zin heeft om het over verschillende banken te spreiden om zo onder de grens van €1 of €2,5 mln te blijven.